

MAATILAOSAKEYHTIÖN OMISTAJANMUUTOS

Sukupolvenvaihdoksessa yritystoiminta siirretään jatkavalle osapuolelle. Sukupolvenvaihdos on aina yksilöllinen tapahtuma, joka on suunniteltava yrityskohtaisesti, huomioiden erilaiset verotuskäytännöt.

Sukupolvenvaihdokseen vaikuttavat erilaiset verotuskäytännöt. Tuloverolaissa (TVL) sekä perintö- ja lahjaverotuksessa (PerVL) on omat sukupolvenvaihdosta koskevat huojennussäännöt. Sukupolvenvaihdosta koskee myös varainsiirtoverolaki (VSVL) sekä arvonlisäverolaki (AVL), jossa erillisiä huojennussäännöksiä ei ole.

Maatilaosakeyhtiön osakkeet voidaan siirtää toiminnan jatkajalle kaupalla, vaihdolla, lahjanluonteisella kaupalla tai kokonaan lahjana.

SPV ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Osakkeen SPV-arvo lasketaan siten, että osakeyhtiön yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa 40 prosenttia arvostamislain (ArvL) perusteiden mukaan lasketusta määrästä. Arvostamislain (ArvL 4 ja 5 §) säädetään osakeyhtiön osakkeen vertailuarvon laskemisesta. SPV-arvon laskemisessa käytetään lähtökohtaisesti osakkeen vertailuarvoa sellaisenaan, jos yhtiön omaisuusmassassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

LUOVUTUSVOITTO

Sukupolvenvaihdos tilanteessa osakkeiden luovutuksesta syntynyt voitto on tietyin ehdoin TVL 48 §:n mukaan verovapaata tuloa. Jos luovuttaja luovuttaa jatkajalle vähintään 10 % omistusosuuden mainitussa yhtiössä. Omaisuus on ollut vähintään kymmenen vuotta luovuttajan omistuksessa. Ostajana on luovuttajan lapsi tai muu rintaperillinen. Ostaja voi olla yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa.

Osakkeet voidaan myös lahjoittaa vastikkeetta yritystoiminnan jatkajalle. Osakkeiden luovutus on vastikkeeton, kun ostaja ei suorita mitään vastiketta. Vastikkeettomassa luovutuksessa ei myöskään synny luovutusvoittoa tai tappiota.

Jos osakkeita luovutetaan esimerkiksi kahdelle lapselle, on kummallekin osapuolelle luovutettava erikseen vähintään 10 % omistusosuus. Esimerkiksi kahdelle lapselle myyty yhteinen 10 % osakeluovutus ei täytä luovutusvoittovapauden edellytyksiä. Jos luovuttajina ovat molemmat vanhemmat, on kummankin vanhemman luovutusosuuden oltava vähintään 10 %.

Jos saaja luovuttaa lahjana saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta tai lahjanluonteisesta kaupasta on kulunut yksi vuosi, hankintamenona käytetään hankintamenoa, joka osakkeilla oli lahjoittajan verotuksessa lahjoitushetkellä (TVL 47 §:n 1 momentti). Lahjaverotuksessa käytetyllä arvolla ei tällöin ole merkitystä. Myös tällaisessa tilanteessa luovutusvoittoa laskettaessa käytetään hankintamenon sijasta 20 prosentin hankintameno-olettamaa.

LAHJAVERO

Sukupolvenvaihdostilanteissa osakkeet myydään usein käypää arvoa alempaan hintaan tai lahjoitetaan jatkajalle. Kaupasta puhutaan lahjanluonteisena, jos vastike on enintään 75 % osakkeiden käyvästä arvosta (PerVL 18.3 §). Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa toisistaan riippumattomien osapuolien välillä.

Lahjan arvoksi katsotaan, lahjoituksena saatujen osakkeiden käypä arvo tai lahjanluonteisella kaupalla ostettujen osakkeiden käyvän arvon ja kauppahinnan erotus. Osakkeiden käyvän arvon määrittämiseen sovelletaan Verohallinnon ohjetta: Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa.

Perintö- ja lahjaverolain 55 § mukaan lahjana tai lahjanluonteisella kaupalla saaduista osakkeista maksettava lahjaverro voidaan jättää maksuunpanematta, joko kokonaan tai osittain.

Osittaisen huojennuksen edellytyksenä on, että veronalaiseen saantoon sisältyy yritys tai sen osa, ja luovutuksensaaja jatkaa yritystoimintaa lahjana saamassaan yrityksessä.

Täyden lahjaverohuojennuksen saaminen edellyttää, että luovutuksen kohteena on yritys tai sen osa, ja luovutuksensaaja maksaa vastiketta yli 50 % osakkeiden käyvästä arvosta sekä luovutuksensaaja jatkaa yritystoimintaa saamassaan yrityksessä.

PerVL 55 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan huojennus edellyttää sekä lahjoitusta edeltäneen toiminnan luonnetta yritystoimintana, että jatkettavan toiminnan luonnetta yritystoimintana.

VARAINSIIRTOVERO

Varainsiirtoverolain (VSVL) mukaan arvopaperin luovutuksesta on luovutuksensaajan suoritettava varainsiirtoveroa. Osakeyhtiön osake kuuluu varainsiirtoverolain tarkoittaman arvopaperikäsitteen piiriin.

Lahjanluonteisessa kaupassa varainsiirtoveroa suoritetaan kauppahinnan tai muun vastikkeen osoittamasta määrästä, mutta ei lahjaksi katsottavalta osalta.

Jos osakkeiden kauppahinta suoritetaan rahan sijasta varainsiirtoverolain alaisella omaisuudella (vaihto-omaisuus), vero on suoritettava kummastakin luovutuksesta erikseen. Kauppahinnan maksamiseen rinnastetaan myös myyjän velan vastaanottaminen tai myyjän velan pois suorittaminen.

Muiden kuin asunto- ja kiinteistöyhtiöiden eli niin sanottujen liikeosakkeiden omistusoikeuden luovutuksesta suoritettavan varainsiirtoveron määrä on 1,6 % kauppahinnasta tai muun vastikkeen arvosta.

MUUT EHDOT

Jos osakkeiden luovutuksessa on muodollisesti sovittu vastikkeesta, mutta jo luovutushetkellä on todennäköistä, ettei kauppahintaa ole tarkoitus suorittaa. Osakkeiden luovutusta pidetään silloin välittömästi vastikkeettomana lahjana.

Pelkkä metsätalous ei muodosta huojennuksessa tarkoitettavaa yritystä, ei myöskään osakeyhtiön kautta toimittaessa, koska maatilojen osalta huojennuksen edellytys on maatilatalouden harjoittamisen jatkaminen.

Yritystoiminnan jatkaminen edellyttää myös saajan osalta henkilökohtaista osallistumista yhtiön liiketoiminnan johtamiseen sekä omistajavallankäyttöön, lahjana saadun osakeomistuksen perusteella.

Luovutuksensaajan katsotaan jatkavan yritystoimintaa huojennussäännöksessä tarkoitettulla tavalla, jos luovutuksensaaja työskentelee luovutuksen jälkeen yhtiön hallituksen varsinaisena jäsenenä tai toimitusjohtajana ja käyttää lahjana saatujen osakkeiden äänivaltaa yhtiössä.

Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhti%C3%B6n-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>